

25.9.2006

Dnro 3386/4/04

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Jukka Lindstedt

Esittelijä: Esittelijäneuvos Eero Kallio

VIIVÄSTYS TYÖTURVALLISUUSRIKOKSEN TUTKINNASSA

1

KANTELU

Kantelija arvostelee 8.12.2004 eduskunnan oikeusasiamiehelle osoittamassaan kantelussa Kouvolan kihlakunnan poliisilaitoksen menettelyä työtaturmasta tehdyn ilmoituksen tutkinnassa. Kantelija katsoo, että työturvallisuusrikoksesta 18.10.2001 tehdyn rikosilmoituksen tutkinta viivästyi niin paljon, ettei syyttäjällä ilmeisestikään ollut riittävästi aikaa syyteharkinnan suorittamiseen. Kantelijaa kuulusteltiin esimerkiksi vasta 28.8.2002. Hän katsoo, että hän menetti syyttämättä jättämisen takia huomattavan määrän korvauksista, koska yhtiö, jonka palveluksessa työtaturma tapahtui, ehti mennä tutkinnan aikana konkurssiin.

3

RATKAISU

3.1

Tapahtumat

Kouvolan kihlakunnan poliisilaitokselle 8.6.2001 puhelimitse tulleen ilmoituksen mukaan erään kirjapainon tiloissa oli sattunut työtaturma. Asia kirjattiin S-ilmoituksena rikostorjunnan vastualueelle, jossa asian tutkinnanjohtajaksi määräytyi rikosylikomisario ja tutkijaksi vanhempi konstaapeli. Tavanomaisen tutkintapalaverin jälkeen poliisilaitokselta oltiin asiassa kirjeitse yhteydessä työsuojelupiiriin, jolta pyydettiin asiaan liittyvä tarkastuspöytäkirja ja tutkintakannanotto. Työsuojelupiirin kirjelmä ja tarkastuspöytäkirja saapuivat poliisille 18.7.2001. Kun lähetekirjelmästä kävi ilmi, että saman työnantajan painotiloissa oli aiemmin sattunut toinen työtaturma ja "läheltä piti -tilanteita", tutkinnanjohtaja pyysi kirjeitse työsuojelupiiristä tarkempaa selvitystä kyseisistä tapauksista.

Työsuojelupiiristä saapui poliisilaitokselle 18.10.2001 päivätty kirje, jossa uudistettiin 8.6.2001 tapahtuneen työtaturman tutkintapyyntö ja samalla tuotiin esille aiemmin, 15.3.2001 tapahtunut kantelijan työtaturma. Myös tästä työtaturmasta esitettiin tutkintapyyntö.

Tutkija oli tämän jälkeen yhteydessä kantelijaan ja varmisti, että tällainen työtaturma oli tapahtunut. Kantelija ilmoitti tällöin menevänsä leikkaukseen

Kotkan sairaalaan. Tutkija sopi tällöin hänen kanssaan, että hänen kuulustelunsa suoritetaan vasta tuon leikkauksen jälkeen. Kantelija leikattiin 29.4.2002 ja häntä kuulusteltiin 28.8.2002. Kumpikin työtapaturma oli ollut elokuun alkupuolella esillä tutkinnanjohtajan ja tutkijan välisessä palaverissa.

Tutkija laati kummankin työtapaturman esitutkintapöytäkirjan samanaikaisesti 24.2.2003 ja toimitti ne tutkinnanjohtajalle, joka tarkasti ne ja lähetti 10.3.2003 molemmat pöytäkirjat Sakari-järjestelmän kautta syyttäjäosastolle, jonne ne saapuivat 11.3.2003.

Johtava kihlakunnansyyttäjä totesi, että kantelijan työturvallisuusrikoksen syytteenpano vanhentuisi 15.3.2003 ja että syyteharkinta-aika oli täysin riittämätön. Hän teki 11.6.2003 päätöksen jättää syyte nostamatta syyteoikeuden vanhentumisen nojalla.

3.2

Poliisin menettely

Rikoslain 47 luvun 1 §:n mukaan työturvallisuusrikoksesta on säädetty rangaistukseksi sakkoa tai vankeutta enintään yksi vuosi. Rikoslain 8 luvun 1 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaan rangaistusta ei saa tuomita, ellei syytettä ole nostettu kahdessa vuodessa, jos kovin rangaistus on vapausrangaistusta enintään vuosi tai sakkoa. Työturvallisuusrikoksen syyteoikeus vanhentui siten kahdessa vuodessa.

Tutkinnanjohtaja toteaa selvityksessään, että työturvallisuusrikoksen lyhyt vanhentumisaika jäi häneltä huomaamatta. Myöskään tutkija ei tätä asiaa huomannut. Tutkinnanjohtaja ja tutkija niputtivat kaksi työturvallisuusrikoksena tutkittavana ollutta asiaa yhteen, koska työnantaja oli sama ja koska niissä oli samoja henkilöitä epäiltyinä. Tarkoitus oli saada mahdolliset syytteet samaan oikeudenkäyntiin. Tutkinnassa yritettiin selvittää myös asianomistajien korvausvaatimukset. Siinä kuitenkin epäonnistuttiin, koska toisen jutun asianomistajan kirjelmä korvausvaatimuksista saapui vasta 20.3.2003.

Esitutkinta on esitutkintalain 6 §:n mukaan toimitettava ilman aiheutonta viivytystä. Esitutkinnalle ei voida asettaa yleistä enimmäisaikaa, vaan sen hyväksyttävä kesto riippuu kussakin yksittäistapauksessa tutkittavana olevan asian erityispiirteistä kuten sen laadusta ja laajuudesta. Luonnollisesti myös käytettävissä olevat resurssit vaikuttavat esitutkinnan keston. Poliisin mahdollisuus asettaa tehtävänsä tärkeysjärjestykseen johtaa siihen, että vähemmän kiireellisiksi arvioidut esitutkinnat joutuvat usein väistymään kiireellisempien tieltä. Selvää kuitenkin on, että poliisin tulee toimittaa esitutkinta ennen syyteoikeuden vanhentumista siten, että syyteharkintaan jää kohtuullinen aika.

Esitutkintaa johtaa esitutkintalain 14 §:n mukaan tutkinnanjohtaja. Tutkinnanjohtaja on viime kädessä vastuussa siitä, että esitutkinta toimitetaan esitutkintalain säännösten mukaisesti.

Käsitykseni mukaan kantelijan asia olisi ollut tutkittavissa suhteellisen pienellä vaivalla. Tutkinnanjohtaja menetteli virheellisesti, kun hän ei

tutkinnanjohtajana ottanut huomioon työturvallisuusrikoksen lyhyttä syyteeseenpanoaikaa eikä tuonut sitä esiin tutkijana toimineen vanhemman konstaapelin kanssa käymissään keskusteluissa. Tutkija menetteli niin ikään virheellisesti, kun hän ei itse tarkistanut syyteoikeuden vanhentumisaikaa eikä suorittanut tutkintaa riittävän nopeasti.

Asiassa on kuitenkin myös lieventäviä seikkoja. Tutkinnanjohtaja toimi aktiivisesti asian alkuvaiheessa. Kantelijan tapaturma tuli esiin vasta, kun tutkinnanjohtaja tiedusteli toisessa asiassa saamiensa asiakirjojen perusteella myös muita saman työnantajan toiminnassa tapahtuneita työtapaturmia. Työsuojelupiirin ilmoitus aikaisemmin tapahtuneesta kantelijan työtapaturmasta tuli poliisille vasta tämän tiedustelun jälkeen 18.10.2001.

Saatan käsitykseni virheellisestä menettelystä tutkinnanjohtajan ja tutkijan tietoon, kun he eivät ottaneet tutkintatoimien kiireellisyyttä arvioidessaan huomioon työsuojelurikoksen lyhyttä, kahden vuoden vanhentumisaikaa.

3.3

Syyttäjän menettely

Saadun selvityksen mukaan johtava kihlakunnansyyttäjä sai esitutkinta-aineiston niin myöhään, ettei hänelle jäänyt riittävää aikaa syyteharkinnan suorittamiseen.

Haasteiden tiedoksianto ei olisi ehditty tuossa ajassa suorittaa. Ainakin se olisi ollut epätodennäköistä.

3.4

Viranomaisten yhteistyö työsuojelurikoksissa

Apulaisoikeusasiamies Ilkka Rautio kiinnitti aikanaan 15.11.2002 antamassaan päätöksessä (jossa oli kysymys työturvallisuusrikoksen syyteoikeuden vanhentumisesta) poliisi-, työsuojelu- ja syyttäväviranomaisten huomiota yhteistyön merkitykseen ja tärkeyteen työsuojelurikosepäilyjä koskevien asioiden käsittelyssä. Hän lähetti tuon päätöksensä tiedoksi asianomaisille viranomaisille sekä myös valtakunnansyyttäjälle.

Yhteistyön kehittämisen seuraamiseksi myös tähän kanteluun liittyvässä selvitys- ja lausuntopyyntöissä pyydettiin kiinnittämään huomiota eri viranomaisten välisen yhteistyön sujuvuuteen työrikosasioissa.

Valtakunnansyyttäjä Matti Kuusimäen lausunnon mukaan esitutkintayhteistyöhön on kiinnitetty poliisin ja syyttäjän toiminnassa erityistä huomiota. Esitutkintayhteistyön tehostaminen on ollut syyttäjien tulostavoitteena ja sitä on säännönmukaisesti käsitelty valtakunnansyyttäjän ja apulaisvaltakunnansyyttäjän seurantakäynneillä syyttäjäyksiköissä.

Esitutkintalain 15 §:n 1 momentin mukaan poliisin on ilmoitettava sille tutkittavaksi tulleesta rikosasiasta syyttäjälle, kun jotakuta voidaan epäillä syylliseksi rikokseen. Ilmoitusta ei kuitenkaan tarvitse tehdä, jos asia on yksinkertainen. Tulkintaa on pyritty selkeyttämään muun muassa

Valtakunnansyyttäjänviraston tiedotuslehden Akkusastoorin numerossa 3/2003, jossa on kirjoitus työturvallisuusrikoksista. Kirjoituksessa todetaan, että työturvallisuusrikoksia ei yleensä voida pitää edellä tarkoitettuina yksinkertaisina asioina, joista ilmoitusta ei tarvitse tehdä.

Kuusimäen mukaan syyteharkinta-aikaan, joka alkaa valmiin esitutkimuspöytäkirjan saapumisesta poliisin syyttäjäyksikköön ja päättyy syyteharkintaratkaisun tekemiseen, voidaan parhaiten vaikuttaa esitutkimusyhteistyöllä. Jos syyttäjällä on mahdollisuus osallistua tiivisti esitutkimintaan, tutustua perusteellisesti asiaan jo esitutkimavaiheen aikana ja varmistua jo tuolloin siitä, ettei lisätutkimusta enää esitutkimuspöytäkirjan saavuttua ole tarvetta, syyteharkintaratkaisu voi olla mahdollista tehdä hyvin joutuisasti.

Johtavan kihlakunnansyyttäjän mukaan poliisi ei ollut tehnyt tutkinnanjohtajan selvityksessä mainituista kahdesta työturvallisuusrikoksesta esitutkimintalain 15 §:n 1 momentin mukaista ilmoitusta syyttäjälle. Kouvolan poliisin kanssa ei vielä tuohon aikaan ollut erikseen sovittu tai nimetty erityisesti työturvallisuusrikosta ilmoitusta edellyttäväksi jutuksi. Poliisin kanssa keskusteltaessa oli kuitenkin jo aikaisemmin ja erityisesti tämän asian yhteydessä kiinnitetty huomiota työturvallisuusrikosten lyhyen vanhentumisaikaan. Kouvolan syyttäjäsasto on tämän tapauksen jälkeen sopinut poliisin kanssa, että esitutkimintalain 15 §:n 1 momentissa tarkoitettua ilmoitusvelvollisuuden toimivuutta tarkastellaan säännöllisin väliajoin toistuvissa työpaikkakoulutuksissa, joihin syyttäjäsastolle on varattu mahdollisuus osallistua ja joissa tarkastellaan yhteistyön toimivuutta yleisimminkin.

Tutkinnanjohtaja toteaa selvityksessään, että tämän tapauksen jälkeen työturvallisuusrikosten kiireellinen tutkinta on otettu esiin tutkinnanjohtajien kanssa käydyssä työpaikkakoulutuksessa. Hänen mukaansa poliisin ja syyttäjän välinen yhteistyö toimii nykyisin myös työsuojelurikosepäilyissä ja niiden tutkinnassa. Syyttäjäsastolle on varattu aina mahdollisuus osallistua rikostorjunnan vastuualueen työpaikkakoulutukseen. Tutkinnanjohtajan mukaan yhteistoiminta on sujunut myös työsuojeluviranomaisten kanssa, vaikka asiassa onkin ollut joitakin ongelmakohtia. Tämän vuoksi poliisin ja Kaakkois-Suomen työsuojelupiirin kanssa on sovittu, että työsuojelupiiri tulee antamaan tarvittavan päivityksen työsuojelurikosten tutkintaan liittyvissä asioissa rikostorjunnan vastuualueen koulutuspäivien yhteydessä. Samassa yhteydessä varmistetaan myös poliisin, syyttäjän ja työsuojelupiirin yhteistyön toimivuus kokonaisuudessaan.

Toteutunut viranomaisten välisen yhteistyön paraneminen työrikosasioissa on myönteistä. Sama voidaan todeta pyrkimyksistä kehittää tätä yhteistyötä edelleenkin. Syyteoikeuden lyhyen vanhentumisajan takia tällä yhteistyöllä ja sen edelleen kehittämällä on poikkeuksellisen suuri merkitys työrikosten seuraamusjärjestelmässä. Sillä on oma ennalta ehkäisevä vaikutuksensa työturvallisuuden laiminlyöntien torjunnassa.

3.5

Toimenpiteet

Saatan edellä kohdassa 3.2 selostetun käsitykseni virheellisestä menettelystä tutkinnanjohtajan sekä tutkijan tietoon vastaisen varalle.

Oikeusasiamiehellä ei ole mahdollisuutta määrätä vahingonkorvauksia maksettaviksi.

- - -